

EXAMENS

Tijdschrift voor de toetspraktijk

Anti-spieksoftware bestempelt honderden studenten onterecht tot fraudeur

Trouw

20 december 2020

Irene Schoenmacker

Anti-spieksoftware moet ervoor zorgen dat studenten niet valsspelen tijdens digitale tentamens. Maar de software zorgt er ook voor dat veel studenten onterecht van fraude worden beticht, waardoor ze niet altijd hun tentamen halen.

Bij honderden studenten zijn tentamens onterecht als verdacht bestempeld, doordat de anti-spieksoftware ze eruit viste. Het overkwam ruim 1400 studenten aan de Wageningen Universiteit, ruim honderd aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam, en naar schatting 110 studenten van de Vrije Universiteit (VU) in Amsterdam.

Hoewel de VU niet kan zeggen hoeveel van die 110 tentamens terecht ongeldig zijn verklaard, laten de cijfers van andere universiteiten zien dat de software er nogal eens naast zit. In Rotterdam gingen alle studenten die van spieken werden beticht vrijuit, op één na. In Wageningen bleken van de 1500 als verdacht bestempelde toetsen tien studenten daadwerkelijk te hebben gefraudeerd, zestig kregen een waarschuwing.

Ook andere universiteiten maken gebruik van digitale anti-spieksoftware nu tentamens door de coronacrisis veelal thuis worden gemaakt. Hoeveel studenten al dan niet onterecht van fraude zijn beschuldigd, weet universiteitenkoepel VSNU niet. Niet alle universiteiten kunnen de gevraagde cijfers geven, blijkt uit een rondgang.

Technisch probleem

Wanneer studenten digitaal een tentamen maken, houdt speciale software in de gaten of ze niet valsspelen. Dat gebeurt via de webcam en de microfoon. Deze manier van surveilleren wordt ook wel online proctoring genoemd. De software is zeer gevoelig en dus kan het voorkomen dat een tentamen ongeldig wordt verklaard, wanneer de ID-kaart van de student niet goed zichtbaar was of vanwege een technisch probleem.

Of omdat er een scan ontbreekt van het bureau, zoals in het geval van Sanne Nauta, student aardwetenschappen aan de VU. Ongeveer een derde van haar toetsen tot nu toe was digitaal, schat ze. Eind oktober had ze een digitaal tentamen, waarbij een scan van haar bureau was vereist. Bij een vorige toets hoefde dit niet, en het programma zelf vroeg er niet om. Dus maakte ze de scan niet. Met als gevolg dat haar tentamen, waar ze een zeven voor haalde, alsnog ongeldig werd verklaard. Na een klacht bij de examencommissie is het tentamen alsnog goedgekeurd.

EXAMENS

Tijdschrift voor de toetspraktijk

Ook de universiteiten in Leiden, Amsterdam, Utrecht en Delft maken gebruik van online proctoring. Bij de Universiteit Leiden en de Universiteit van Amsterdam is niet bekend hoeveel studenten zijn beschuldigd van fraude. De Universiteit Utrecht en de TU Delft melden dat voornamelijk geen enkel tentamen ongeldig is verklaard. Bij de VU wordt 40 procent van de tentamens met online proctoring afgenomen, bij de Erasmus Universiteit is dat ongeveer de helft. Cijfers over het aantal fraudegevallen geeft de Rotterdamse universiteit niet: de ruim honderd onterecht beschuldigde studenten kwamen via het universiteitsblad naar buiten.

De Rijksuniversiteit Groningen heeft juist vanwege de gevoeligheid besloten geen gebruik te maken van online proctoring. "Naast de stress voor studenten en discussies over privacy, is het vanuit de kwaliteit van het onderwijs beter om te toetsen op inzicht dan op feitenkennis", aldus een woordvoerder. Volgens universiteitenvereniging VSNU is gemiddeld 25 procent van de tentamens bij de universiteiten digitaal.

Hetzelfde overkwam Nalini Herman, rechtenstudent aan de Erasmus Universiteit. Tijdens haar eerste digitale tentamen was er een technisch probleem, waardoor ze niet goed werd gefilmd. Dik een maand dacht ze dat ze de toets had gehaald, tot in augustus alsnog bleek dat haar tentamen ongeldig was verklaard. "Dat kwam als een mokerslag", zegt Herman.

Ze diende een klacht in bij de examencommissie, die haar aanbod het tentamen opnieuw te maken. Dat weigerde ze en ze nam een advocaat in de arm. De universiteit trok het besluit in. Van de 103 ongeldig verklaarde tentamens werden er honderd alsnog geldig verklaard. Herman: "Wellicht krijg ik nog een schadevergoeding, want ik heb 250 euro aan juridische kosten gemaakt."

Studenten van de Universiteit van Amsterdam verloren in juli een rechtszaak over het gebruik van online proctoring en gingen in hoger beroep. De UvA beloofde terughoudender te zijn, maar studentenbond ASVA heeft er weinig vertrouwen in. "We zien dat er geproctord wordt bij tentamens die prima door essays vervangen hadden kunnen worden", aldus voorzitter Maarten van Dorp. "Wij willen dat examencommissies aangeven waarom er geen alternatieven mogelijk zijn."

Kamerlid Frank Futselaar (SP) diende een motie in om online proctoring af te schalen. Die motie is onlangs door de Kamer aangenomen. Volgens de Autoriteit Persoonsgegevens moet online proctoring alleen worden gebruikt als er geen alternatieve toetsingsvorm mogelijk is. Het is de vraag of die regel wordt gevolgd, zegt Bart Karstens van het Rathenau Instituut. "Online proctoring is een ad-hocoplossing, waar met name universiteiten zich massaal op gestort hebben."

Zeer fraudegevoelig

EXAMENS

Tijdschrift voor de toetspraktijk

Het systeem is nu eenmaal heel fraudegevoelig. "Het kost niet al te veel moeite om een andere foto op je ID-kaart te plakken of een roomscan te omzeilen", zegt Karstens. Logisch dat men erbovenop zit. "Tegelijkertijd zie je dat het systeem veel vals-positieve tests oplevert. Elke beweging van je hoofd kan al als verdacht worden aangemerkt, dat is een probleem."

Karstens: "Universiteiten toetsen nog steeds op een traditionele manier, terwijl studenten niet meer in de collegezaal zitten. Die wijze van toetsen past niet meer bij online onderwijs. Het zou passender zijn om studenten een essay te laten schrijven, of een openboektentamen te laten maken. Je moet van online proctoring geen paardenmiddel maken, juist vanwege de valse beschuldigingen en de inbreuk op de privacy."

De problemen hebben zowel Nauta als Herman zenuwachtig gemaakt. Nauta: "We hebben straks weer vakken met 150 man, dus die toetsen zullen digitaal zijn. Ik hou mijn hart vast." Herman: "Bij het volgende tentamen dat ik digitaal moest maken was ik erg nerveus, want wat als het weer misging? De angst zit er goed in."